

Vi er alle djævelsk biased

Heteronormative opfattelser af, hvordan drenge og piger bør opføre sig, løber i vores blod og reproducerer et uhyggeligt hierarkisk og kønsopdelt samfund. Husk nu dit eget ansvar i hverdagen.

KØNSFORDOMME

CECILIE NØRGAARD,
UDDANNELSES- OG KØNSSOCIOLOG

Du tænker nok ikke over det, når du beroliger din grædende datter, der fortæller dig, at Egon slog hende henne i børnehaven, med et 'han slår dig jo bare, fordi han kan lide dig!'.

Du tænker egentlig heller ikke over det, når du oftere opfordrer din datter end din søn til at bidrage med de huslige pligter og samtidig giver ham mere i lomme penge end hende.

Du tænker nok heller ikke over det, når du spørger dit lille barn, om den nye legokammerat er en kæreste. Men kun når denne er af det modsatte køn. Eller når du gerne opfordrer din datter til at klæde sig ud til fastelavn i traditionelle mandroller, men ikke rigtig ved, hvilket ben du skal stå på, når din søn vil have kjole på.

Du tænker heller ikke over, at du egentlig ikke trøster din søn så inderligt, når han falder og slår sig, som du ville trøste din datter. Du siger 'op igen, frem over stepperne, det gjorde ikke ondt!' eller lignende. Ikke fordi du ikke synes, det er synd for ham, mere fordi han som dreng skal lære spilleregler at kende. For en dreng tuder ikke.

På samme måde taler du måske ikke så meget med ham, når han virker, som om der er noget galt. Måske er han slet ikke vred, som ellers er en legitim maskulin

følelse, men nærmere ked af det, skuffet, ærgerlig, frustreret, føler sig udenfor, eksistentielt udfordret eller urolig.

Eksemplerne viser, hvor uretfærdig virkeligheden kan se ud i børneverdenen – og det kan den også i voksenverdenen.

Mindre fysisk kontakt, mindre samtale om følelser og mere selvstændiggørende opdragelse af drenge er ikke nogen nyhed, og det fungerer også fint, dengang følelser og kropsbevidsthed var noget, der var kvinder forudt. Men det virker i dag som en trist amputation, når livet viser sig fra sin tunge side ved f.eks. skilsmisse eller sygdom, og nogle mænd ikke har lært egenomsorg, at bede om hjælp, mærke sygdomstegn og helt basalt at gå til lægen, når det er nødvendigt. Stereotyperne placerer mænd i toppen og i bunden af samfundet, hvor magt og afmagt er maskulinitetens følgesvende i et stadig patriarkalsk system.

Kulturens traditionelle kønsopfattelser er ikke kun stereotype – de er også heteroseksuelle, og deraf kommer ordet med det høj lixtal, der alligevel har formået de seneste år at blive næsten mainstream: heteronormativ.

Heteronormativitet er det, der gør, at uhyggeligt mange børn, unge og voksne ikke kan leve et åbent og ærligt liv i overensstemmelse med den del af deres identitet, der angår deres køn eller seksualitet. Mistrivsel blandt mennesker, hvis køn eller seksualitet er anderledes end normen, er enorm.

ULIGELØN ER STADIG et markant beg. En sort pligt, der stemmer dårligt overens med vores nationalidentitet og det lige stillede Danmark. Ovenikøbet svarer den ulige fordeling af lomme penge nogenlunde til uligelønnen på arbejdsmarkedet. 'Giv din datter mindre i lomme penge, så hun vænner sig til det!', kunne man fristes til at sige.

Når et slag eller skub fra en dreng i børnehaven affejes med et 'han kan jo nok bare godt lide dig!', legitimerer vi som voksne en voldelig adfærd i kærlighedsnavn. Vi lærer børn, at de grundet deres køn enten skal gå imod deres em-

Der er simpelthen forskel på, hvad vi siger, og hvad vi gør, her i vores såkaldt ligestillede demokrati

patiske medmenneskelighed og tillære sig amputerede, sexistiske handlemønstre – eller blot lade deres grænser overskride og lære, at dette i virkeligheden bare er en kompliment.

Når det kommer til stykket, ligner argumentationen over for børn til forveksling de forståelsesmønstre, der ligger bag de omtalte puttemiddage på gymnasier nord for København, som vi har talt en del om på det seneste. Ikke fordi fænomenet som sådan er nyt, men ligestillingsudviklingen går tilsyneladende så trægt i overklassen, at kulturelle traditioner, som efterhånden forekommer grotesk fornærende for de fleste, stadig er legitime hverdagskost her. Det er især i lyset af det forgangne års #MeToo-beretninger, at de ubevidste kønsbias, som puttemiddagene næres af, er blevet synlige for mange – og pludselig fremstår tydelige i al deres sexistiske absurditet.

VI ER ALLE djævelsk biased. Helt ind i marv og ben. Der er simpelthen forskel på, hvad vi siger, og hvad vi gør, her i vores såkaldt ligestillede demokrati. Vi er vokset op med en traditionel kønsopfattelse som den dominerende kønsopfattelse, og det samme er generationer før os, så vi tænker ikke over det, når vi handler stereotyp. Det kulturelle er blevet det naturlige, og vi bruger automatreaktionen.

Kulturens kønsnormer løber i vores blod, i vores kønnede selvpfattelser og forståelser af hinanden og verden, endda udtrykt i vores fysiske habitus. Hvor mange kvinder ser du sidde tilbagelænet med spredte ben til et møde? Det skyldes jo ikke – med al respekt for de nedre dele – at nogle mænd ikke kan samle benene, eller at nogle kvinder ikke kan sprede dem, men at vi alle er vokset op i en kønnet kultur, der socialiserer os til at forstå verden – og os selv i den – med særlig adfærd, privilegier og barrierer knyttet til køn.

'Nej nej, jeg skal ikke i vandet – vandet er for koldt til piger!', hørte jeg for nylig en pige sige, da nogle spurgte hende, hvorfor hun ikke skulle i vandet, når nu hendes tre brødre var hoppet i. Et tilsyne-

ladende uskyldigt eksempel på en pige, der ikke kommer i vandet, men også et lysende klart billede på, hvordan normer i kulturen påvirker vores små og store handlinger i hverdagen.

Tilsammen ender alle disse små adfærdsreguleringer og disciplineringer af måder at være 'rigtigt' køn på som et uhyggeligt kønsopdelt, hierarkisk og stereotypt skønsmaleri af lyserød og blå. Og det er netop dette sæt af enslydende køns karakteristika, der er pointen. Hver især ufarlige og uklare som de løse brikker i et puslespil – tilsammen et soleklart system af normer, der internaliseres i den enkelte.

Det er disse kønnede normer i kulturen, der ikke kun påvirker den enkeltes udvikling, trivsel og læring, men også har effekt på f.eks. uddannelsesvalg og arbejdsmarked. For i lyset af stereotyp socialisering bliver valgene ofte, ja, stereotype. Vi har i Danmark til trods for vores stolte ligestillingshistorie et af verdens mest kønsopdelte uddannelses- og arbejdsmarkeder.

I SIDSTE måned afholdt Innovationsfonden og McKinsey Innotalk om kønsbalancen på arbejdsmarkedet i forlængelse af udgivelsen af deres rapport 'Bridging the talent gap in Denmark – insights from female representation in STEM' (STEM står for Science, Technology, Engineering, Mathematics).

Kodeordene til at løse problematikken med den kønnede ubalance – og behovet for mere arbejdskraft i brancherne – blev både citeret i rapporten og i diverse taler på scenen i skuespilhuset: Ubevidste fordomme knyttet til køn er den største barriere for øget kønsdiversitet og ligestilling.

I år viste undersøgelser, at der er stor divergens mellem borgernes oplevelse af, om der skal iværksettes initiativer, der fremmer ligestilling, og holdningen på store dele af Christiansborg. Faktisk viser en meningsmåling fra Epinion, at 72 pct. af danskerne erklærer sig enige eller meget enige heri, hvorimod de fleste fra den nuværende regering anser udfordringer-

Tegning:
Mette Dreyer

BLÅ BOG

Cecilie Nørgaard

Født 1975. Uddannelses- og kønssociolog og direktør i firmaet Mangfold, der siden 2008 har iværksat initiativer til at fremme diversitet og ligestilling gennem uddannelse.

ne som fortid. Mens vi venter på, at de politiske vinde vender, og politikerne påtager sig ansvaret for at modvirke de strukturelle uligheder, må vi selv – hver især – tage bolden op. Lad os begynde med *the man in the mirror*, som Michael Jackson sang, og kigge på vores egen praksis som medskabere af de stereotyper, vi ser i samfundet.

DER FINDES en frase i internationale indsatser for at fremme social bæredygtighed, herunder ligestilling, som bruges ubesværet, legitimt, og uden at nogen stiller spørgsmål. Som når nogen småsludrende konstaterer, at 'det er dejligt vejr i dag'. Frasen lyder: *Stereotypes are root cause to inequality*. Altså stereotyper i kulturen er roden til ulighed.

På den note vil jeg opfordre til, at vi griber fat ved roden og tager ansvaret på os. Ikke mindst i forhold til vores børn.

Hvornår handlede du sidst stereotyp – blot på automatpiloten, og uden at der var grund til det? Ups, jeg selv gjorde det så sent som i morges.